

วิเคราะห์คุณค่าความกตัญญูทเวทียองชาวไททรงดำ ตำบลท่าข้าม

อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี*

AN ANALYSIS OF GRATITUDE'S VALUES OF PEOPLE

FROM TAI SONG DAM, THAKHAM SUB-DISTRICT,

PHUNPIN DISTRICT, SURATTHANI PROVINCE

พุทธรพร พลรักษา

Phutthaporn Polraksa

พระครูโฆสิตพัฒนานุกุล

Phrakru Kositwattananukul

สิทธิโชค ปาณะศรี

Sitthichok Panasree

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Nakhon Si Thammarat Campus, Thailand

E-mail: pisit340@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “วิเคราะห์คุณค่าความกตัญญูทเวทียองชาวไททรงดำ ตำบลท่าข้าม อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี” มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและการดำเนินชีวิตของชาวไททรงดำ ตำบลท่าข้าม อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี 2) เพื่อศึกษาความกตัญญูทเวทียองที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท 3) เพื่อวิเคราะห์คุณค่าความกตัญญูทเวทียองของชาวไททรงดำ อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ การศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก

ผลการวิจัยพบว่า 1) ชาวไททรงดำ ได้ย้ายถิ่นฐานจากจังหวัดเพชรบุรี (พ.ศ.2484-2488) ลงสู่ภาคใต้ ได้ตั้งถิ่นฐานในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ในสามอำเภอ คือ อำเภอพุนพิน อำเภอบ้านนาสาร และอำเภอเคียนซา ปัจจุบันวิถีชีวิตชาวไททรงดำ ยังคงประกอบพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อ วัฒนธรรม ภาษา และประเพณี มีวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง 2) ความ

* Received 28 February 2020; Revised 12 March 2020; Accepted 15 March 2020

กตัญญูกตเวทิตะ เป็นคุณธรรมที่สำคัญยิ่งของสังคม กตัญญูกตเวทิตะ หมายถึง ผู้รู้อุปการะที่ท่านทำ แล้วและตอบแทน แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ กตัญญู รู้คุณท่าน ยอมรับรู้ในบุญคุณของบุคคล สิ่งของ และธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ที่มีต่อตัวเราทั้งทางตรงและทางอ้อม กตเวทิตะ ตอบแทนสนอง คุณท่าน 3) คุณค่าของความกตัญญูกตเวทิตะของชาวไททรงดำ ประกอบด้วย ด้านบุคคล ความกตัญญูกตเวทิตะต่อบุคคล ด้านความเชื่อ ที่ชาวชุมชนมีต่อสิ่งต่าง ๆ ด้านเศรษฐกิจ การใช้เศรษฐกิจที่มีอยู่เป็นต้นทุนและการแปรรูปทางอัตลักษณ์ของกลุ่มเป็นรายได้ ด้านวัฒนธรรม เป็นศูนย์กลางการเชื่อมต่อกับสังคมภายนอก ด้านสิ่งแวดล้อม เป็นคุณค่าที่แสดงออกต่อ ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

คำสำคัญ: คุณค่า, ความกตัญญูกตเวทิตะ, ชาวไททรงดำ

Abstract

This thesis entitled ‘An analysis of gratitude’s values of people from Tai Song Dam, Thakham Sub-district, Phunpin District, Suratthani Province’ has three objectives: 1) to study the states of problem and people’s ways of life from Tai Song Dam, Thakham Sub-district, Phunpin District, Suratthani province, 2) to study gratitude as appeared in Theravada Buddhism, and 3) to analyze the gratitude’s values of people from Tai Song Dam, Thakham Sub-district, Phunpin District, Suratthani province. This is a qualitative research done by document research and in-depth interview.

In the research, it was found that: 1) People from Tai Song Dam had migrated to Phetchaburi province (2484-2488 B.E.) descending down to South region and then set up their residence in Suratthani province where three Districts, Phunpin, Nasan, and Khiensa were chosen as their destination. At the present, people’s ways of life from Tai Song Dam in Phunpin District are in accordance with their ritual based on the belief, culture, language and tradition, their identity is in the uniqueness. 2) According to Buddhism, gratitude basically means important virtue of a society whereby one who comes to realize what

other offers to him returns back to the giver. In this respect, it has two parts: Kataññī refers to when one acknowledges what other offers to him, and Katavedī; once acknowledged, one returns whatever possible to the giver. 3) The values of gratitude of the Tai Song Dam include the personal aspect of gratitude towards the person. Belief aspect that the community has for economic things, the use of the economy as a cost and the transformation of the identity of the group into income, the cultural aspect is a center for connecting with external society, the environmental aspect is a value that is expressed to nature and the environment.

Keywords: Values, Gratitude, Tai Song Dam

บทนำ

ช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง (พ.ศ.2484-2488) ชาวไททรงดำ (Tai Song Dam Ethnic) หรือลาวโซ่งได้ย้ายถิ่นฐานจากจังหวัดเพชรบุรี ลงสู่ภาคใต้ ได้ตั้งถิ่นฐานอย่างถาวรในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ในสี่อำเภอ คือ อำเภอพุนพิน อำเภอบ้านนาสาร อำเภอบ้านนาเดิม และอำเภอเคียนซา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ปัจจุบันวิถีชีวิตชาวไททรงดำ อำเภอพุนพิน ยังคงประกอบพิธีกรรมที่เกี่ยวพันกับความเชื่อ วัฒนธรรม ภาษา และประเพณี ชาวไททรงดำจะมีเทศกาลประจำปี และชาวไททรงดำในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ก็มีการติดต่อกับชาวไททรงดำในพื้นที่ต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ ชาวไททรงดำมีวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง เช่น ภาษาพูดและภาษาเขียน อาชีพ การแต่งกาย ขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรมต่าง ๆ การดำรงชีวิตประจำวันยังคงผูกพันกับประเพณี พิธีกรรม และความเชื่อดั้งเดิม ลักษณะทางสังคมของชาวไททรงดำยังคงรักขนบธรรมเนียม จารีตประเพณีและพิธีกรรมไว้อย่างเคร่งครัด ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในความเป็นปึกแผ่น และการดำรงเอกลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ ในความเชื่อเรื่อง "ผีฟ้า" หรือ "แกน" คือ เชื่อว่าแกนเป็นผู้สร้างโลก (ภททิยา ยิมเรวัต, 2544) และบันดาลให้มีทุกสิ่งทุกอย่าง นอกจากนี้ ยังมีความกตัญญูทวดเทวีต่อบรรพบุรุษที่ล่วงลับ ที่เรียกว่า "ผีเฮือน" ที่ปฏิบัติสืบทอดให้คงอยู่มาจนถึงปัจจุบัน

ความกตัญญูทเวที ถือเป็นหลักธรรมสำคัญทางพระพุทธศาสนา พุทธทาสภิกขุได้สอนเรื่องความกตัญญูทเวทีไว้ว่า “กตัญญูทเวทีตา ความรู้บุญคุณแล้วทำตอบแทนให้ปรากฏนี้เป็นธรรมประคองโลกให้เป็นอยู่ได้ และอยู่ด้วยความสงบสุขและคนทุกคนมีความผูกพันทางหนี้บุญคุณต่อกันเชื่อมโยงขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดั่งามทั้งหลายของคนไม่ว่าจะเป็นชนชาติใดล้วนแต่มีความกตัญญูทเวทีเป็นที่ตั้งอันสำคัญ และทั้งเป็นไปเพื่อรักษาและส่งเสริมคุณธรรมข้อนี้ ให้กลายเป็นมนุษย์ที่ดี และจะทำให้โลกนี้ให้กลายเป็นสวรรค์ โลกสงบเย็นไปกว่าระดับธรรมดา ก็เพราะมีบุคคลที่มีใจสูงมองเห็นบุญคุณของความกตัญญูที่ลึกซึ้งสุขุมถึงที่สุดยังคงมีอยู่ในโลกนี้พร้อมกัน ความกตัญญูทเวทีตาธรรมเป็นคุณธรรมขั้นพื้นฐานที่จะรักษาและส่งเสริมวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียมจารีตประเพณี วัฒนธรรมอันเป็นมรดกตกทอดมาและทั้งยังเป็นไปเพื่อรักษาและส่งเสริมอัตลักษณ์ในความเป็นมนุษย์ให้มีคุณธรรมให้ยังคงมีอยู่ในโลกพร้อมกันไปในตัวถ้าหากทุกคนในโลกยอมรับรู้ถึงความจริงอันเป็นที่สุดคือความที่มนุษย์ทุกคนเป็นหนี้บุญคุณต่อกันและกันถ้าหัวใจของคนทุกคนในโลกนี้เต็มไปด้วยความกตัญญูทเวทีจริง ๆ แล้ว โลกนี้จะเป็นโลกที่งดงามยิ่งกว่า น่าอยู่ยิ่งกว่า ปลอดภัยยิ่งกว่า โดยไม่ต้องสงสัยเลย กล่าวโดยแท้จริงแล้ว ล้วนแต่เกิดขึ้นมาเพราะความกตัญญูทเวที เป็นไปได้เพราะกตัญญูทเวที และมุ่งหมายจะขบย้อมธรรมะ คือ ความกตัญญูทเวทีนี้ ให้ฝังแน่นอยู่ในจิตใจของบุตรหลานอันเป็นอนุชนสืบไปอย่างมั่นคง (พุทธทาส อินทปัญโญ, ออนไลน์)

วิถีชีวิตของชาวไททรงดำ อำเภอฟุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในปัจจุบัน เป็นวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปตามยุคสมัย บ้านเรือนมีการเปลี่ยนรูปลักษณะ เหมือนชุมชนทั่วไปในชนบท การใช้ชีวิตของชาวไททรงดำ ก็เปลี่ยนไปตามวิถีกระแสสังคมและเทคโนโลยี ชาวไททรงดำส่วนหนึ่งใช้ชีวิตในสังคมของการพัฒนา ส่งลูกหลานไปโรงเรียนและใช้ภาษาไทยแทนภาษาถิ่น วัยรุ่นแต่งกายตามสมัยนิยมทั่วไป แต่อีกส่วนหนึ่งของชาวไททรงดำ ก็ยังคงอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมประเพณีไว้ได้เป็นอย่างดี ซึ่งในวิถีชีวิตของชาวไททรงดำ (ม. ศรีบุษรา , 2530) จะมีระเบียบแบบแผนเป็นของตนเอง อยู่บนพื้นฐานของความเชื่อและวิถีปฏิบัติที่สืบทอดกันมาจากบรรพบุรุษ โดยการยึดเอาหลักความกตัญญูทเวทีเป็นเครื่องมือสำคัญในการรักษาอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ไททรงดำเอาไว้

จากเหตุผลที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาคุณค่าความกตัญญูทเวทีของชาวไททรงดำ ตำบลท่าข้าม อำเภอฟุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อให้ทราบถึงสภาพปัญหาและการดำเนิน

ชีวิตของชาวไททรงดำ การแสดงความกตัญญูทเวทในรูปแบบต่าง ๆ อันเป็นแนวทางในการธำรงอัตลักษณ์ความเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ของชาวไททรงดำ เพื่อเป็นข้อมูลในการศึกษาของผู้สนใจในอนาคตและเพื่อเป็นแนวทางในการธำรงอัตลักษณ์และการสืบทอดประเพณีวิถีปฏิบัติของกลุ่มชาติพันธุ์ไททรงดำต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและการดำเนินชีวิตของชาวไททรงดำ ตำบลท่าข้าม อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี
- 2) เพื่อศึกษาความกตัญญูทเวทที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท
- 3) เพื่อวิเคราะห์คุณค่าความกตัญญูทเวทของชาวไททรงดำ อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประกอบด้วย การศึกษาข้อมูลเชิงเอกสาร และการสัมภาษณ์เชิงลึก มีขั้นตอนดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ขั้นเก็บรวบรวมข้อมูล

1.1 ข้อมูลจากเอกสาร ชั้นปฐมภูมิ (Primary Source) คือ คัมภีร์พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. 2539 และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Source) คือ หนังสือ ตำรา เอกสาร วารสาร วิทยานิพนธ์ บทความ และงานวิชาการอื่น ๆ รวมถึงข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่เชื่อถือได้ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องศึกษา

1.2 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) จากผู้เกี่ยวข้องกับหลักความกตัญญูทเวทของชาวไททรงดำ ตำบลท่าข้าม อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

2. ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 รวบรวมข้อมูลที่ได้จากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ ทุติยภูมิ และการสัมภาษณ์

2.2 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ศึกษามาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้

3. สรุปผล อภิปรายผล และแสดงข้อเสนอแนะ

4. จัดทำเป็นเล่มวิทยานิพนธ์ที่สมบูรณ์

ผลการวิจัย

1. สภาพปัญหาและการดำเนินชีวิตของชาวไททรงดำ ตำบลท่าข้าม อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ชาวไททรงดำ หรือลาวโซ่ง ได้ย้ายถิ่นฐานจากจังหวัดเพชรบุรี (พ.ศ.2484-2488) ลงสู่ภาคใต้ ได้ตั้งถิ่นฐานในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ใน 3 อำเภอ คือ อำเภอพุนพิน อำเภอบ้านนาสาร และอำเภอเคียนซา จังหวัดสุราษฎร์ธานี สภาพวิถีชีวิตของชาวไททรงดำ ตำบลท่าข้าม อำเภอพุนพิน ยังคงประกอบพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อ วัฒนธรรม ภาษา และประเพณี ที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง

2. ความกตัญญูทวดเทวีที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท เป็นคุณธรรมที่สำคัญยิ่งของสังคม โดยกตัญญูทวดเทวี หมายถึง ผู้รู้อุปการะที่ท่านทำแล้วและตอบแทน สามารถแยกออกเป็น 2 ส่วน คือ กตัญญู รู้คุณท่าน ความรู้และการยอมรับรู้ในบุญคุณของบุคคล สิ่งของ และธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ที่มีต่อตัวเราทั้งทางตรงและทางอ้อม ทวดเทวี ตอบแทนหรือสนองคุณท่าน คือ พยายามทำตอบด้วยการทดแทนพระคุณ ช่วยเหลืออุปการะ ยกย่อง บำรุงรักษา ให้คงอยู่ในสภาพที่ดีงาม เพื่อความสงบสุขของสังคม

3. วิเคราะห์คุณค่าของความกตัญญูทวดเทวีของชาวไททรงดำ อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านบุคคล ความกตัญญูทวดเทวีมองถึงประโยชน์ของวัฒนธรรมคุณค่าทางด้านความเชื่อนั้นเอื้ออำนวยต่อวิถีของชาวชุมชน มีการรวมตัวกันเป็นองค์กรชุมชน ด้านเศรษฐกิจ การใช้เศรษฐกิจพื้นฐานที่มีอยู่เป็นต้นทุนและการแปรรูปทางอัตลักษณ์ของกลุ่มเป็นรายได้ การขายวัฒนธรรมที่มีอยู่โดยการแทรกซึมผ่านทางสินค้าพื้นฐานส่งต่อไปยังผู้บริโภคให้เกิดความนิยม ด้านวัฒนธรรม เป็นศูนย์กลางการเชื่อมต่อกับสังคมภายนอกอย่างสงบเรียบง่าย การแสดงตนด้วยความอ่อนน้อมถ่อมตนแฝงการดำเนินการเชิงรุก ด้านสิ่งแวดล้อม ยังคงพึ่งพาธรรมชาติและเกิดการหวงแหนและปกป้อง เนื่องจากชาวไททรงดำเป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ

อภิปรายผล

1. สภาพปัญหาและการดำเนินชีวิตของชาวไททรงดำ ตำบลท่าข้าม อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ชาวไททรงดำ หรือลาวโซ่ง ได้ย้ายถิ่นฐานจากจังหวัดเพชรบุรี (พ.ศ.2484-2488) ลงสู่ภาคใต้ ได้ตั้งถิ่นฐานในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ใน 3 อำเภอ คือ อำเภอพุนพิน อำเภอ

บ้านนาสาร และอำเภอเคียนซา จังหวัดสุราษฎร์ธานี สภาพวิถีชีวิตของชาวไททรงดำ ตำบลท่าข้าม อำเภอพุนพิน ยังคงประกอบพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อ วัฒนธรรม ภาษา และประเพณี ที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ชาวไททรงดำ มีความเชื่อเรื่องผีและการนับถือผีบรรพบุรุษ มีความเชื่อในพิธีกรรมว่า เป็นตัวกำหนดวิถีชีวิตอันสะท้อนถึงประวัติความเป็นมาของชาติพันธุ์ที่ได้รับจากวัฒนธรรมดั้งเดิม ทั้งมีความกตัญญูทวนเวียนต่อผู้มีพระคุณ เช่น บิดามารดา เทวดาสัตว์ และสภาพแวดล้อมที่ตนอาศัย เป็นการแสดงความกตัญญูทวนเวียนออกมาในรูปแบบของพิธีกรรมและประเพณีตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย สอดคล้องกับการศึกษาของพระมหาบุญทอง คุณาธโร (มหา) (พระมหาบุญทอง คุณาธโร (มหา), 2548) ได้วิจัยเรื่อง “การศึกษาเชิงวิเคราะห์ความกตัญญู (กตัญญูตา) ในพระพุทธศาสนาเถรวาท” ผลการวิจัยพบว่า ความกตัญญูหมายถึง ความตระหนักรู้ในคุณของบุคคลสัตว์ และสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อตนเองทั้งโดยตรงและโดยอ้อม กตเวที คือ การตอบแทนคุณความกตัญญูเป็นหลักธรรมสำคัญประการหนึ่ง พระพุทธเจ้าตรัสว่า ความกตัญญูเป็นมงคลอันสูงสุด มนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่อยู่ร่วมกันแบบอิงอาศัยกับสิ่งที่อยู่รอบตัว บุคคลที่มีชีวิตอยู่ด้วยความรู้สึกสำนึกในบุญคุณและคิดตอบแทนคุณบุคคล สัตว์สถาบัน ธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและช่วยเกื้อกูลสังคมส่วนรวมด้วยความเมตตากรุณาการกระทำเช่นนั้นย่อมนำความสุขความเจริญ และสิริมงคลมาสู่ชีวิตตนเองคนผู้ที่ขาดความกตัญญู ย่อมไม่น่าคบหา และเป็นสาเหตุนำมาซึ่งภัยพิบัติต่าง ๆ ทั้งต่อตนเองและต่อสังคม พระพุทธศาสนาส่งเสริมความกตัญญู สอนให้มนุษย์รู้จักการกระทำหน้าที่ของตนเอง เริ่มจากความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อหน้าที่ในครอบครัว เช่น หน้าที่ของบิดา เมื่อทุกคนปฏิบัติตามหลักความกตัญญูแล้ว จะก่อให้เกิดความเจริญด้านจิตใจ ซึ่งจะส่งผลให้สังคม นั้น ๆ มีความสงบสุขและร่มเย็นตลอดไป

2. ความกตัญญูทวนเวียนที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท พบว่า หลักความกตัญญูทวนเวียน เป็นหลักพุทธธรรมที่สำคัญยิ่งของสังคม โดยกตัญญูทวนเวียน หมายถึง ผู้รู้อุปการะที่ท่านทำแล้วและตอบแทนแยกออกเป็น 2 ส่วน คือ กตัญญู รู้คุณท่าน ความรู้และการยอมรับรู้ในบุญคุณของบุคคล สิ่งของ และธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ที่มีต่อตัวเราทั้งทางตรงและทางอ้อม ส่วนกตเวที หมายถึง ตอบแทน หรือสนองคุณท่าน คือ พยายามทำตอบด้วยการทดแทนพระคุณ ช่วยเหลืออุปการะ ยกย่อง บำรุงรักษาให้คงอยู่ในสภาพที่ดีงาม เพื่อความสงบสุขของสังคม นอกจากนั้น ความกตัญญูทวนเวียน มีความสำคัญในหลากหลายแง่มุม ได้แก่ ความกตัญญู

กตเวทีในฐานะเป็นคุณธรรมอันเป็นพื้นฐานของคนดี เป็นเครื่องหมายของคนดี กตัญญูกตเวที บุคคลหาได้ยาก และเป็นคุณธรรมก่อให้เกิดมงคลชีวิต ความกตัญญูกตเวที เป็นคุณธรรมที่สำคัญสำหรับมนุษยชาติ เป็นคุณธรรมพื้นฐานของมนุษย์ สอดคล้องกับการศึกษาของพระครูศรีสุตโสภณ (เงิน ขาตเมธิ) (พระครูศรีสุตโสภณ (เงิน ขาตเมธิ), 2549) ได้วิจัยเรื่อง “ความกตัญญูกตเวทีในฐานะคุณธรรมค้ำจุนสังคมจากมุมมองพระพุทธศาสนา” ผลการวิจัยพบว่า พระพุทธศาสนากล่าวถึงความสำคัญของความกตัญญูกตเวที ไว้ 4 ประการ คือ

1. ความกตัญญูกตเวทีเป็นพื้นฐานของคนดี กล่าวคือ คุณธรรมนี้เป็นมารดาหรือเป็นบ่อเกิดของคุณธรรมอื่น ๆ และเป็นฐานช่วยเกื้อหนุนส่งเสริมให้คนกระทำความดียิ่ง ๆ ขึ้นไป

2. ความกตัญญูกตเวทีเป็นเครื่องหมายของคนดี กล่าวคือ คุณธรรมนี้เป็นนิमित หรือเครื่องหมายบ่งบอกคุณสมบัติของความเป็นคนดี เป็นคุณธรรมของสัตว์บุรุษ

3. กตัญญูกตเวทีบุคคลหาได้ยากในโลก เพราะเหตุว่าบุคคลที่จะมีทั้งความกตัญญูและกตเวทีอย่างสมบูรณ์นั้นหาได้ยาก

4. ความกตัญญูกตเวทีก่อให้เกิดมงคลแก่ชีวิต ในด้านการได้รับยกย่องความเจริญรุ่งเรือง และความประสพสุขในโลกนี้และโลกหน้าลักษณะของความกตัญญูกตเวทีที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนา ผลจากการศึกษาวิจัยพบว่ามีอยู่ 6 ลักษณะ คือ

- 4.1 ความกตัญญูกตเวทีระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ ที่พบ เป็นการแสดงความกตัญญูกตเวทีที่บุตรกระทำต่อมารดาบิดา ด้วยการปรนนิบัติเลี้ยงดูด้วยปัจจัยสี่ การยอมสละชีวิตเพื่อปกป้องชีวิตมารดาบิดา การเตือนสติมารดาบิดาให้ตั้งมั่นในธรรม การแสดงความกตัญญูกตเวทีของศิษย์ต่ออาจารย์ ด้วยการเคารพเชื่อฟังปรนนิบัติรับใช้ ตั้งใจศึกษาการทดแทนคุณระหว่างมิตรกับมิตร ด้วยปัจจัยสี่ การปกป้องมิตรและทรัพย์สินสมบัติของมิตร การตักเตือนมิตรให้ตั้งในธรรม

- 4.2 ความกตัญญูกตเวทีระหว่างมนุษย์กับเทวดาที่พบ จะเป็นลักษณะการทดแทนคุณกันด้วยการประกาศคุณ การทำเทวดาพลี

- 4.3 ความกตัญญูกตเวทีระหว่างมนุษย์กับอมมนุษย์ ที่พบ จะเป็นลักษณะของการอุทิศส่วนบุญกุศลไปให้แก่บุพพการีที่ล่วงลับ

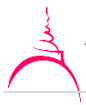

4.4 ความกตัญญูทเวที่ระหว่างมนุษย์กับสัตว์เดรัจฉาน ที่พบ จะเป็นลักษณะ การเลี้ยงดูด้วยความเมตตาสงสาร และใช้งานพอประมาณ ส่วนสัตว์ก็ทดแทนคุณมนุษย์ด้วยการช่วยทำงาน มีการไถ คราด ลากเกวียน เป็นต้น

4.5 ความกตัญญูทเวที่ระหว่างสัตว์เดรัจฉานกับสัตว์เดรัจฉาน ที่พบ จะเป็น การแสดงความกตัญญูทเวที่ของพระโพธิสัตว์ที่กระทำต่อมารดาบิดาด้วยการปรนนิบัติเลี้ยงดู ยอมสละชีวิตเพื่อปกป้องมารดาบิดา ส่วนสัตว์ที่เป็นมิตรสหายก็ทดแทนคุณกันในลักษณะให้ที่ อยู่อาศัย อาหาร และการเตือนมิตรไม่ให้ประมาท

4.6 ความกตัญญูทเวที่ต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่พบ จะมี การสอนให้รู้จักคุณค่าของธรรมชาติ และให้ตอบแทนคุณธรรมชาติด้วยการดูแลและอนุรักษ์ ทดแทน ให้เป็นมิตรกับธรรมชาติ

3. คุณค่าความกตัญญูทเวที่ของชาวไททรงดำ อำเภอฟุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ชาวไททรงดำ ได้แสดงออกถึงความกตัญญูทเวที่ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านบุคคล ชาวไท ทรงดำยังคงต้องการที่จะรักษาสืบทอดประเพณีและพิธีกรรมผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ให้สังคม ภายนอกได้รับรู้จักวัฒนธรรมความเป็นอยู่และอยู่วิถีชีวิตอย่างเดิมเอาไว้และพร้อมที่จะเปิดรับ สังคมและวัฒนธรรมต่างถิ่นและสังคมยุคใหม่ที่เข้าร่วมและทำ กิจกรรมด้วยความรักสามัคคีและ สร้างมิตรภาพกับสังคมรอบข้างเพื่อเตรียมต้อนรับวัฒนธรรมใหม่ ๆ โดยที่ไม่ทิ้งรากเหง้า ด้าน เศรษฐกิจ แบ่งเป็น 2 แบบ คือ การใช้เศรษฐกิจพื้นฐานที่มีอยู่เป็นต้นทุนและการแปรรูปทางอัต ลักษณะของกลุ่มเป็นรายได้ การขยายวัฒนธรรมที่มีอยู่โดยการแทรกซึมผ่านทางสินค้าพื้นฐานส่ง ต่อไปยังผู้บริโภค ให้เกิดความนิยมและการนำความเชื่อเรื่องความกตัญญูที่มีต่อบรรพบุรุษ เป็น หลักของการดำรงชีวิตใช้ส่งต่อผ่านบุคคลรุ่นใหม่บอกเล่าโดยใช้ทั้งวัจนภาษาและอวัจนภาษา พัฒนาขึ้นสู่สังคมประยุกต์การใช้เศรษฐกิจแบบพอเพียงต่อการใช้สอยเพิ่มคุณค่าทางจิตใจ ด้าน วัฒนธรรม เป็นศูนย์กลางการเชื่อมต่อกับสังคมภายนอกอย่างสงบเงียบและเรียบง่ายการแสดง ตนด้วยความอ่อนน้อมถ่อมตนแฝงการดำเนินการเชิงรุกด้วยวิธีการนำวัฒนธรรมผสมผสานกับ คุณธรรมและพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนาควบคู่ขยายไปสู่สังคมโลกภายนอกโดยใช้การปฏิบัติ ตนเป็นอัตลักษณ์นำสิ่งที่เลือนหายมาบูรณาการให้เกิดคุณค่าทางศิลปคุณค่าทางจิตใจทาง สังคมออกแบบกิจกรรมการมีส่วนร่วมจากคนในถิ่นและต่างถิ่นเพื่อความสัมพันธ์อันดีโดยไม่ทิ้ง รากเหง้าตนเองให้สังคมได้รู้จักชาติพันธุ์ของตนโดยใช้วัฒนธรรมทางการแต่งกายและความ

กตัญญูทวาทเพื่อประกาศอัตลักษณ์ และด้านสิ่งแวดล้อม ชาวไททรงดำ ยังคงพึ่งพาธรรมชาติ มีความหวงแหนและปกป้องเนื่องจากชาวไททรงดำ เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ หากปฏิบัติตัว แยกจากธรรมชาติจะทำให้ไม่สามารถที่จะดำรงชีวิตอยู่ต่อไปได้ ธรรมชาติจึงมีความจำเป็นต่อชีวิตที่จำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยกันป้องกันการขาดแคลนวัสดุที่ได้จากธรรมชาติและการทำลาย ธรรมชาติจึงจำเป็นที่ต้องพิทักษ์รักษาไว้เปรียบเสมือนแม่น้ำลำธารที่มีค่ามากมายคอยผดุงให้ เกิดคุณค่าที่สิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อชีวิตมนุษย์และมนุษย์ต้องรับผิดชอบต่อธรรมชาติในฐานะที่ ใช้เป็นทรัพยากรสนองความต้องการของมนุษย์เพราะสิ่งแวดล้อมมีคุณค่าในตัวเอง คุณค่าจาก การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรโดยการสร้างจิตสำนึกในสมาชิกให้ความรู้ตื่นตัวอาศัยผู้นำที่เป็น แรงผลักดันทางสังคมให้เกิดประสิทธิภาพในแสดงความกตัญญูรู้คุณ สอดคล้องกับการศึกษา ของพระอธิการศิริพงษ์ ภูทกปัญโญ (พระอธิการศิริพงษ์ ภูทกปัญโญ, 2561) ได้วิจัยเรื่อง “แนวทางการอนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรมเชิงพุทธบูรณาการ ของชาวไททรงดำ ตำบลท่าข้าม อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี” ผลการวิจัยพบว่า ชาวไททรงดำมีบริบททาง ประวัติศาสตร์มายาวนาน ก่อนจะอพยพเข้าสู่ประเทศไทยจากผลของการแพ้สงครามและการ ถูกต้อนเป็นเชลยศึก ชาวไททรงดำในเขตตำบลท่าข้าม อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ส่วน ใหญ่อพยพย้ายถิ่นฐานมาจากจังหวัดเพชรบุรีและใต้สุดของอำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี ได้เข้า มาจับจองพื้นที่ในเขตตำบลท่าข้าม อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสุราษฎร์ธานีในช่วงสมัยสงครามโลก ครั้งที่ 2 นับเป็นชุมชนที่ยังคงอนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรมดั้งเดิมและที่เห็นเด่นชัดที่สุด คือ วัฒนธรรมด้านวิถีชีวิตประจำวัน วัฒนธรรมการแต่งกาย วัฒนธรรมการเกิด วัฒนธรรมงานศพ และวัฒนธรรมด้านความเชื่อต่าง ๆ ซึ่งพิธีกรรมทั้งหมดมักจะมีเรื่อง “ผี” เข้ามา เกี่ยวข้อง ตั้งแต่ผีบรรพบุรุษ ผีบ้าน ผีเรือน ผีไร่ ผีนา โดยมีความเชื่อว่า การบูชาผีที่ถูกต้อง จะ นำมาซึ่งความสุขความเจริญของครอบครัว และในทางตรงกันข้ามถ้าหากมีการละเว้นไม่ปฏิบัติ ตามความเชื่อจะนำมาซึ่งความทุกข์ และความเลวร้ายของชีวิต ส่วนวัฒนธรรมด้านภาษาและ การสื่อสาร ปรากฏให้เห็นน้อยมากถ้าไม่ได้รับการอนุรักษ์และสืบทอดอาจจะสูญหายไปโดยไม่ช้า

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ชาวไททรงดำ ต่าบลท่าข้าม อำเภอฟุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่ย้ายถิ่นฐานจากจังหวัดเพชรบุรี มีการดำเนินชีวิตที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรม ความเชื่อ วัฒนธรรม ภาษา และประเพณี ที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง

ความกตัญญูตเวทีที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท เป็นคุณธรรมที่สำคัญยิ่งของสังคม ที่ชาวไททรงดำให้ความสำคัญ ได้ถือเป็นแนวทางปฏิบัติตนของกลุ่มชาติพันธุ์ต่อบรรพบุรุษ บิดามารดา ครูอาจารย์ สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ รวมถึงธรรมชาติรอบข้างที่ตนอยู่อาศัย คุณค่าของความกตัญญูตเวทีของชาวไททรงดำ อำเภอฟุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ปรากฏในด้านบุคคล ด้านความเชื่อ ด้านเศรษฐกิจ ด้านวัฒนธรรม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านสิ่งแวดล้อม มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ผู้เกี่ยวข้องควรจัดทำเอกสารเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ของชาวไททรงดำ ต่าบลท่าข้าม อำเภอฟุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อเผยแพร่ให้สังคมรับทราบ

ผู้เกี่ยวข้องควรจัดกิจกรรมและการมีส่วนร่วมของชาวไททรงดำในการสืบสานประเพณี วัฒนธรรมให้ปรากฏเด่นชัดในสังคม

ผู้เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างชาวไททรงดำกับกลุ่มชนอื่น ๆ ในพื้นที่เพื่อร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรม

ควรมีการจัดเสวนาเพื่อร่วมมือกันในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิถีชีวิตของชาวไททรงดำกับกลุ่มชน อื่น ๆ ควรจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่สะท้อนถึงการเป็นอยู่ในสังคมพหุวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ของชาวไททรงดำกับกลุ่มชนอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- พระครูศรีสุตโสภณ (เงิน ขาตเมธี). (2549). ความกตัญญูตเวทีในฐานะคุณธรรมค้ำจุนสังคม จากมุมมองพระพุทธศาสนา. ใน *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา*. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาบุญทอง คุณาโร (มาหา). (2548). การศึกษาเชิงวิเคราะห์ความกตัญญู (กตญญูตา) ในพระพุทธศาสนาเถรวาท. ใน *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา*. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระอธิการศิริพงษ์ ภาทปญโญ. (2561). แนวทางการอนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรมเชิงพุทธบูรณาการของชาวไททรงดำ ตำบลท่าข้าม อำเภอพนมไพร จังหวัดสุราษฎร์ธานี. ใน *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา*. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พุทธทาส อินทปัญโญ. (2497). *โลกอาจรอดได้ แม้เพราะกตัญญูกตเวที พุทธทาส*. เรียกใช้เมื่อ 24 กรกฎาคม 2562 จาก <http://www.dharma-gateway.com/monk/preach/buddhadas/bdd-36.htm>

ภักทียา ยิมเรวัต. (2544). *ประวัติศาสตร์สิบสองจุไทย*. กรุงเทพมหานคร: สร้างสรรค์.

ม. ศรีบุษรา . (2530). *ไทดำรำพัน*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์บรรณกิจ.